

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Liogovih ulicah
št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

+ Pij IX.

II.

Izvolitev Pija IX. za višjega glavarja cerkvenega bila je od Italijanov z veliko radostjo sprejeta, in kjer koli se je prikazal, bil je od množice z navdušenimi živio-klici pozdravljen. Zlasti ko je pomiloštil zaradi političnih pregreškov obsojene, preslavljal ga je vse kot „začetnika zlatih časov in angela svobode.“ Vnanjim vladam, zlasti italijanskim, to splošno pomiloščenje ni bilo po volji in tudi kardinali so to sv. očetu odsvetovali; pa Pij so v svoji neizmerni dobrotljivosti vsacega človeka imeli za dobrega in si v svoji odkritosrčnosti niso mogli misliti, da bi bil kedo tako zelo popačen, da bi dobro s hudim povračeval. Toda kmalo so se prepričali, da politični prenapeteži hvaležnosti ne poznajo. Komaj oproščeni začeli so iz nova snovati svoje spletke in so zdaj to, zdaj to politično svobodo od papeža zahtevali, ter ga naposled celo silili k vojski z Avstrijo. Poseben občinski red se jim je bil dovolil za rimsko mesto in že l. 1847 imeli so v papeževih deželah ljudsko zbornico, ki je pretresala vse državne zadeve. Pa s temi pridobitki prekucuh ni bilo zadovoljni, ter so v imenu ljudstva zahtevali, da naj se imenujejo posvetnjaki ne pa duhovniki za ministre, duhovne sodnije odpravijo, samostani zmanjšajo, jezuiti zatró itd.. Res so l. 1848 dosegli, da sta bila izmed duhovnikov le še Antonelli in Marochini ministri; drugi ministri pa so bili posvetnjaki in med njimi celo dva zaradi političnih pregreškov obsojena, pa od Pija pomiloščena človeka. Predrznost hujskalcev in rogoviležev je tedaj rastla od dne do dne; noben poštenjak pred to druhaljo ni bil varenki je hotela papeža prisiliti, da naj na krmilo pokliče čisto demokratično ministerstvo, ter (15. novembra) ne le umorila ministra grofa Rossia, ampak streljala celo v papeževo stanovanje. Policija je vse to mirno gledala in roke križem držala, ker je bil policijski minister sam v zvezi s puntarsko druhaljo.

Sv. oče so sprevideli, da ni bilo varno v mestu ostati in so sklenili za kardinali in drugimi duhovniki iz Rima pobegniti. Francoski poročnik, vojvoda d' Harcourt, je 24. novembra prišel k papežu, češ, da ima ž njimi jako imenitne in važne reči razpravljati. Komaj pa sta bila sama, je sv. očetu prigovarjal, da naj nemudoma beže iz Rima. Pij se preoblečeje v navadno duhovsko obleko, obesijo na prsi posodico s presvetim Rešnjim Telesom ter srečno z enim samim služabnikom pridejo skoz neka skrivna vrata iz Kvirinala na ulico, kjer jih je pričakoval voz, ter se odpeljejo v cerkev sv. marternikov Petra in Marcelina. Pa služabnik, ki jim je pomagal na voz, bi jih bil skoraj zdal. Spozabil se je namreč, da preoblečenega papeža ne sme poznati in je pokleknil, ko so stopili k vozu. K sreči pa noben stražnikov tega ni videl.

Francoski poročnik je med tem dolgo časa, vsega skupaj dve uri ostal v papeževi sobi in je prebiral časnike, ktere je včasih glasno bral, da bi bila zunaj stoječa straža mislila, da se s papežem razgovarja. In ko je naposled odšel, rekel je stražnikom, da so sv. Oče jako vtrujeni in da naj jih nihče ne moti.

Pij so se med tem pripeljali k omenjeni cerkvi, kjer jih je čakal voz bavorskega poslanca grofa Spaura, ki je imel

ravno neki opravke pri neapolitanskem dvoru in se zaradi tega njegov odhod iz Rima nikomur ni zdel sumljiv.

Ko se pripeljeta k mestnim vratom sv. Janeza, zakliče straža: „Kdo je?“ — „Poslanec bavorski in doktor Alertz.“ — „Kam?“ — „V Albano.“ — „Idite!“ V Albanu ju je drugo jutro že pričakovala poslančeva žena grofica Terezija Spaur s svojim 14letnim sinom Maksimilianom in njegovim učenikom, mladim ratisbonskim duhovnikom Lieblom, ter je bila v silni skrbi, ko mož s sv. očetom o pravem času ni došel. Naposled pa pride neki človek s poročilom, da je grof vkrenil na drugo cesto, in da družino svojo pričakuje pri Ariceci. Grofica je hitro odrinila tje, pa se silno prestrašila, ko je zagledala pri vozu 5 vojakov na konjih in sv. očeta z enim izmed njih stati pri nekem grabnu. Pa hitro se je zopet premagala, ter nekako nevoljno grofu in „doktorju“ očitala, da ju je morala tako dolgo čakati, ko vendar vesta, da ji je popotovanje po noči jako zoperno. Potem se je začela razgovarjati z vojniki, ki so hoteli po vsej sili spremiti poslanca, češ, da je popotovanje po noči nevarno, in komaj jih je pregovorila, da tega niso storili. Naposled so se vsedli na voz; grof in njegov sluga sta se vsedla k kočijažu, grofica in papež pa v kočijo in njima nasproti mladi grof in njegov učenik, in voz vlečen od 6 hitrih konjičev je v najsilnejšem diru drdral proti meji neapolitanski. Dospevši na neapolitansko zemljo so Pij, ki so med potjo z Lieblonom molili brevir, zapeli zahvalno pesem za to tako srečno rešitev iz rok divjih prekucuhov, ki bi bili ž njimi, Bog ve kaj, storili, če bi bili ostali v Rimu.

Komaj je neapolitanski kralj Ferdinand II. zvedel, da so sv. oče pribežali v njegovo deželo, odrinil je z vso svojo družino nemudoma v Gaeto, ter je papežu z najprisrčnejšimi besedami prigovarjal, da naj ne beže na Španjsko ali Francosko, ampak naj ostanejo v njegovem gradu v Gaeti, kar se je tudi zgodilo.

V Rimu so se med tem godile reči, ki so bile prav zelo podobne grozovitim dogodkom na Francoskem za časa glasovite prekucije. Rogovileži so papeževo vladu odstavili in oklicali republiko; cerkve so skrunili, po palačah papeževih ropali, redovnike preganjali, nedolžne ljudi morili itd. Pij so se vsled tega že 14. decembra 1848 obrnili do katoliških vlad, katerih poslanci so bili za njimi v Gaeto prišli, ter so jih prosili pomoči. Na pomlad 1849 so Avstrijanci, Španjci in Neapolitanci prišli v rimske dežele, Francozi pa so se naravnost obrnili proti Rimu, kterege so oblegali in 3. julija vzeli in zaseli ter zopet vravnali javni red in mir. Begunci so se začeli vračati nazaj, le sv. očeta in kardinalov še ni bilo, ki so se še le 4. aprila 1850 odpravili iz Gaete nazaj v sv. mesto. Kralj Ferdinand je s tremi princji sv. očeta spremljal do meje svojih dežel, ljudstvo pa je od vseh strani skupaj vrelo, ter je povsod z največjo navdušenostjo pozdravljalo in sprejemalo sv. očeta, ki so 12. aprila med gromenjem topov in veselimi vikanjem rimskega ljudstva došli v Rim. Pa odsihmal se niso več podali v Kvirinalsko palačo, iz ktere so morali pred predrznimi rogovileži bežati, ampak so se podali v vatican.

O smrti Pijeve

poročajo novine, da so 6. t. m. še blagoslovili svoje dvornike rekši, da jih blagoslavlja zadnjokrat. Ko jim je 7. t. m. prihajalo čedalje huje, so se v prvi sobi sošli kardinali, državniki, plemenitaži itd., ki so bili žalosti vsi potrjeni. Sv. oče so prijeli križ, ki so ga imeli pod zglavjem, in so pričujoče ž njim blagoslovili. Ko so se kardinali zbrali okoli postelje in je kardinal Bilio papeža prosil, da naj jih še enkrat blagoslové, so povzdignili svojo desnico in so jim podelili sv. blagoslov. Zavednost jih ves ta čas ni zapustila in z znamenji so dali spoznati, kako hudo jim dé, da ne morejo govoriti. Okoli 3. ure 40 minut začele so se oči temniti in pričel se je smrtni boj. Ob 4 $\frac{1}{2}$. uri začel je kardinal Bilio moliti žalostni del sv. rožnega venca; ko je prišel do četrte skrivnosti „ki je za nas težek križ nosil“, zazvonilo je po vseh cerkvah rimskih ravno „Ave Marija“, gergranje je ponehalo, umirajoči Pij so se zganili, kakor da bi poslušali, ustnice so se rahlo gibale, kakor da bi hotele zaklicati „Ave Marija,“ solzici ste jim pritekale iz očes, njihova duša pa se je preselila v večnost. Kardinal Bilio je molil molitve za umirajoče in ko je rekel: „Bog mu daj večni mir in pokoj“, nihče svoje žalosti ni mogel več krotiti in vse je sililo k postelji, da bi poljubili roke umrlega papeža, ki so jih v življenju tolikokrat blagoslavljali in potrjim pa revnim delile toliko neizmernih dobrot. Zdravniki so potem zapisali, da so sv. oče umrli ob 5. uri 40 minut za vtripljenjem pljuč. Truplo so prenesli potem v bližnjo sobo ter ga položili na železno z rudečim prtom pogrnjeno posteljo.

Na obličji je bilo videti nekako nebeško veličastvo, kakor piše celo „Tagblatt“, na ustnicah pa tista prijaznost, ki je Pija v življenju delala tako ljubeznjivega. 10. t. m. se je truplo preneslo v št. petersko cerkev, kamor je neprenehoma prihajalo toliko ljudi, da se je vse trlo. Pri odru stoje 4 plemski stražniki z meči v rokah, po cerkvi pa je razpostavljen batalijon vojakov, da skrbi za ohranitev reda in miru. Ravno iz tega namena se je pomnožilo vojaštvo v Rimu za 8 batalijonov.

Truplo papeževo se je včeraj položilo tje, kjer počiva že Gregor XVI. Po smrti naslednikovi pa se bode preneslo v cerkev sv. Lorenca zunaj Rima. Drobovje se je poko-

palo v soboto v rakvi vaticanske basilike, ne pa v cerkvi sv. Vincenca in Anastaza. Pogrebne slovesnosti se ne bodo vršile v šempeterski cerkvi, ampak v siktinski kapeli.

Kako se nov papež voli?

Ko devet za molitve odločenih dni preteče, se zberó deseti dan kardinali v Petrovej cerkvi, kjer kardinal-dekan za volitev novega papeža mašo daruje, pri kateri sv. Duha na pomoč kliče. Potem drug kardinal po latinsko sveti zbor (tako se zbrani kardinali imenujejo) opominja, visokega poklica popolnoma vrednega moža za papeža zvoliti. V slovesni procesiji gredó potem kardinali v konklave. Konklave se pravi zbrani kardinalom, ki papeža volijo, kakor tudi kraju, kjer ga volijo. Tu se naredé za kardinale iz lesenih tramov in dil celice, ki se s suknom ali z drugim prtjem opnejo. Te celice so postavljene na dolgem mostovžu, od kodar tudi skoz majhne oknica svitlobo dobijo. Ker se pa razun na gornjem koncu mostovža okna zazidajo, so celice precej temne. Nad vsako celico je grb notri stanujočega kardinala. Celice se pa tudi po barvi prta, s katerim so opete, razločijo. Celice tistih kardinalov, ki jih je ranjki papež zvolil, so višnjeve, drugih pa rudeče ali zelene. Ena celica meri v vsem vkup le 20 čevljev in ima toraj le za mizo, posteljo, nekaj stolov in majhnih shramb prostora. Zraven celice vsacega kardinala je tudi celica za njegovega skrivnega pisarja, majhna kapelica in izbica, kamor jést hodi. —

So kardinali v konklavu skupej, se podado v Sikstinovo kapelo (če so namreč na Vatikanu.) Tu se jim volitev zadevajoče postave prejšnjih papežev bero in oni na nje prisežejo. Potem gredo vsak na svoje stanovanje južinat in obljubijo proti večeru zopet v konklave priti. Včasih so smeli kardinali vsak večer domu iti in zgodaj zjutrej zopet se v konklavu sniditi; zdaj se pa od jutra družega dne več ne spuste ven. Vsa vrata in zunanje okna se zazidajo, razun enih samih vrat, skoz ktere zamorejo kardinali, ki bolj pozno od dalječ pridejo, noter iti, ali se pa, če kdo zbolí, ven nesti. Ta vrata imajo pa vsled določbe za znotraj in zunaj posebno ključavnico. Od notranje ima ključ poglavar konklava, od zunanje pa poglavar papeževih strežnikov. Ta vrata imajo le eno okno, skoz katero se vsi kardinali s tujimi poslanci

pogovarjajo, kadar je to zlo potrebno. V zidu ki je zraven, so pa štiri zavrtivne police, v katerih se jed in pijača za vse, ki so v konklavu, od zunaj noter v poslopje privrti ali privozi. Jedi en duhoven potem na tanko preišče, da ne pride v njih kako pismo ali sporočilo. Sicer pred vratami tudi veliko vojakov straži. Drugi dan, ko so v konklavu, daruje v siktinski kapeli kardinal dekan mašo za pomoč sv. Duha in kardinali k obhajilu gredo. V tej kapeli so tudi volitvene seje, ki se tretji dan začno in so ob 6. uri zjutraj in ob 2. popoldne. Viši strežnik popred po celem konklavu z zvoncem pozvanja in kliče: „V kapelo gospodovo!“ — Zdaj gredo kardinali v kapelo in se vsedejo. Sedeži, kakor tla, so z zelenim suknom pokriti; pred vsakim sedežem je klopica, na kateri je kardinalov grb. Pred vsako sejo en Avguštinec daruje sv. mašo za pomoč sv. Duha, po poldne se pa en psalm poje. V sredi kapele je dolga miza, na kateri so še ne popisani volitveni papirčki in pa dva kelha. Zdaj se zvolijo škrutatorji in revizorji, da na une pazijo. Ta izvolitev se zgodi s kuglicami, na katerih je na vsaki ime enega kardinala zapisano. Naj stareji kardinal stopi zdaj k mizi, vzame papirček, zapiše nanj ime tistega, kteremu on svoj glas da, papirček zgane ga zapčati, gre potem k altarju, papirček med dvema prstoma kviško držeč poklekne na spodnjo stopnico tiho pomoli, potem priseže da da po svojej misli naj vrednejšemu svoj glas, in dene svoj volitveni papirček v skledo, ki na altarju stoji in potem v kelih. To store za njim tudi vsi drugi kardinali. Ko so vsi papirčki oddani, se postavi z njimi napolnjeni kelih na mizo in škrutatorji papirčke štejejo. Ako jih je toliko kot kardinalov, se eden za drugim odpro; škrutatorji jih zaporedoma berejo in tretji zmed njih ime tistega, ki je na papirčku zapisano, glasno pove. Kardinali si zapišejo v zapisnike, ki pred njimi leže, imena. Le ta zamore postati papež, kdor ima dve tretjini glasov. Ako jih pri prvem voljenju noben kardinal toliko ne dobi, se pa volitveni papirčki zažgejo. V kotu kapele je namreč ogenj in nad njim cev, skoz katero dim sožganih papirčkov izpuhti. Na ta dim gleda ljudstvo, ki je zuuaj in že tedaj, kadar se nov dim prikaže, ve, da volitev še ni dogna: Če se prvokrat ni izvolilo, pridejo drugi dan k novej volitvi.

Kadar kak kardinal dve tretjini glasov

Slovaki.

Slovaki sostavljajo s Čehi in Moravci skupaj posebno vejo slovanskega debla in so naseljeni po severo-zapadnem delu Ogerske, jugovshodnem Moravske in enem okrogu Niže Avstrije. Tedaj meje oni na zapadu s Čehi in Nemci, na vshodu z Madjari, na severo-vshodu jih pa severna veja Karpatskih gorá deli od Rumunov in Poljakov.

Število slovaškega naroda, dasi so nekateri štativisti natančneje ga določili, je vendar malo znano. Vse statistike trde, da je Slovakov na 3 milijone, od katerih prebiva 2 $\frac{1}{2}$ milijona skupaj, večidel v severo-zapadnem Ogrskem,*) kjer se prišteva glavnim mestom v kojih sami Slovaki žive: Turčanski-Sveti-Martin (Turok - Sent - Marton); okoli $\frac{1}{2}$ milijona Slovakov je po raznih pokrajinah Ogerske. Mej

*) V sledečih županijah so naseljeni samo Slovaki: v trečinskej, oravskej in libtovskej; županije, v kojih je večina slovaška, so pa: turčanska, barška, nitranska, hontanska, gemerska, zinska, šariška zemlinska in abajuvarska; v požunskej in novogradekej županiji imajo Slovaki znatno manjšino mimo drugih narodnosti.

Slovaki se šteje 1,953000 katolikov 800.000 protestantov in okolo 300.000 unijatov. V poslednjem času je jelo število Slovakov hitro rasti, ne glede na vsa umetna orodja, katera si je izmislila ogerska vlada z namenom, da bi podjarmila ta slovanski narod. Istina je pritiiskanje, kojemu so podvrženi Slovaki od strani Madjarov, jih že primoralo za en čas odstopiti nekaj kosov zemlje pred naporom gospodujoče narodnosti, a to je le v hipu, in pri vsem tem imajo Slovaki v sebi čudno moč, da pogoltujejo, če se jim le ponudi priložnost, sosednje narodnosti. To se lahko vidi v gorskem delu gemerske županije. V 15. veku je bil ta del županije večinoma obljuden z Nemci, zdaj pa ni tam slišati ni jednega nemškega zvuka. Na tak način niso Slovaki v pozornejem času samo potisnili Madjarov iz nekaterih županij, temuč pokazali so sploh nemal upliv na ves njihov politični in družinski stroj. Poslednje kaže na primer to, da sedanje madjarske županije in sploh vsa sistema notranje uprave zelo spominja na oni oddaljeni čas, ko so se Slovani delili na župe, ki so imele občinsko samoupravo. Potem vplivu se da razjasniti

tudi ta prikazen, da so mnoge slovanske besede že davno dobile pravo meščanstvo v madjarskem jeziku.

Po kraju, kakor so Slovaki naseljeni, se dele oni v gorjance in dolince; razun teh imen imajo pa tudi druga po izgovarjanji posameznih besedi. Tako na primer, oni Slovaki, ki izgovarjajo zaimek co, kakor čo, se zovejo čapaki; trpki — od besede trpan, t. j. sedaj, i. dr.

Tip Slovakov je popolnoma slovansk: plave oči, rumenkasti lasje, visoki rast — ti odlični znaki Slovana — se zedinjajo v njem z dobrodušnim, miroljubnim značajem, delavnostjo, nenavadno gostoljubnostjo in posebno ljubeznijo do domovine. V njihovem življenju so se do danes obdržale mnoge posebnosti, ki značijo bistvo starega Slovana, in, najbolj čudno je, da so se te odlične črte ohranile v vsem plemenu vkljub silnemu pritisku od strani narodov, ki ga dalječ presežajo v številu. Brez ustenja se lahko reče, da ta v resnici slovanski narod še sedaj živi popolnoma samostojno življenje, koje se tako lepo kaže v njegovih pesniških plodih. Mnoge številne njegove liri-

dobi, je voljenje cerkvenega poveljarja končano. Koj po zadnjem pregledovanju papirčkov eden kardinalov, ki pri mizi sede, ime novozvoljenega glasno pové. Drug kardinali, ki zraven njega sede, se zdaj odmaknejo s spoznanjem, da mu več enaki niso. Naj mlajši kardinal pozvoni, v znamenje, da imajo poveljar strežnikov in skrivni pisarji noter priti. Trije kardinali se približajo novoizvoljenemu in ga prašajo: „Ti je izvolitev za poveljarja katoliške cerkve, ki je tebe zadela, všeč in jo potrdiš?“ Zvoljeni pade na kolena in eu čas za pomoč sv. Duba moli. Potem vstane in reče, ako je to sklenil, da višo cerkveno čast prevzame; zda tudi novo ime pove, ki ga kot papež imeti misli. Ko vae to poveljar strežnikov zapiše in tri priče to potrdijo in se podpšejo, peljejo novoizvoljenega k altarju, kjer nekoliko moli, potem pa mu v žagradu papeževo obleko oblečejo. Tako oblečen gre novi papež zopet v kapelo, se vsede pred oltarjem na stol in prejme tu prvi poklon kardinalov. Poljubijo mu namreč roko in ga dvakrat objamejo. Potem dene viši kamornik papežu novi ribčarski prstan na prst. Ta ga pa poveljarju strežnikov odda, da se ime novega papeža nanj vdolbe. Zda se zvolitev očitno naznani. En kardinal, pred katerim se križ nese, stopi namreč na zunanjo mostovž in glasno reče: „Veliko veselje vam naznamim, mi imamo tega in tega papeža ki si je to in to ime dal.“ Zda začne na gradu topi pokati, po vsih cerkvah zvoniti in švajcarske straže na svojih stražiščih streljati. Novi papež gre med tim v eno celico konklava, dokler so priprave za druži, očitni poklon narejene. Ako se je kje drugje volilo, se pelje sveti oče s tremi kardinali v Vatikan, in gre v sikstinsko kapelo, kjer na oltar stopi in se na njem vsede. Kardinali mu poljubijo nogo in roko, kar se drugi poklon imenuje. Potem neso papeža v slovesnej procesiji na prekrasem stolu žlahtni stražniki čez Konstantinovo stopnico v Petrovo cerkev, kjer zopet na oltar gre, se na rudečo blazino vsede in mu kardinali med petjem ambrozianova zahvalne pesmi nogo poljubijo. To je tretji očitni poklon. Potem sveti oče stoje na stopnici altarja ljudstvu papežev blagoslov ali žegen podeli in se potem med vriskanjem in pokanjem topov v svoje poslopje pelje. Zvečer je mesto razsvitljeno.

Konklave se bode sedaj obhajalo v Rimu v I. nadstropji v vatikanu. Kardinali, ki so temu iz prva oporekali so se potolažali in odjenjali, ko jim je kardinal Simeon objavil neko pismo Pija IX., v katerem razkladajo vzroke, zakaj da so po zgubi rimskega mesta ostali v Rimu. Italijanski kardinali so hoteli za konklave boje

čne in obredne pesni, ki so se dosihmal ohranile, pripovedujejo o predkristijanskih časih; nekatere zgodovinske pesni pa, ki spadajo v 9. stoletje, spominjajo o Svetoslavu Moravskem, o nadškofu Metodu in bratu Cirilu in drugi. Pozneje zgodovinske pesni pa že opevajo borbo Slovanov s Turki od 15—18. stoletja.

Najbogatejši del slovaške literature sestavljajo povesti, ki se prepovedujejo v dolgih zimskih večerih, ko deve in žene sede za kolovrati v društvu moških. V teh pripovedkah igrajo prvo nalogo razni titani, velikani, hrusti, predstavljajoč gore z jednega kraja na drugi, ali pa pobijajoč razne počasti.

Narodne slovaške pravljice je najprej zapisal Škultet in Dobšinski l. 1858: pesni je pa prvi izdal znani slavist Šafařík v 1823 letu, 1835 slovaški pesnik Kolar. (Konec sledi)

izvoliti cesarski grad Miramare pri Trstu in le Manning je silil na Malto. Tudi ameriškanski kardinal Mac Closkey se je že v soboto podal na pot v Rim k konklavu. Vseh kardinalov je sedaj 64.

Pravijo, da so Pij IX. zapustili dve oporoki. Privatno premoženje so zapustili svojim bratičem, za revne v Rimu pa 300.000 frankov. V drugi oporoki so nasledniku zapustili 3¹/₂ milj. letnih dohodkov, ki jih rimska stolica ima, in še neko svoto za pokojnino bivših papeževih uradnikov.

List „Riforma“ pripoveduje, da je msgr. Lasagni papeževim nuncijem razposlal pismo, v katerem posredovanje vnanjih vlad odvrča in jim pravico oporeka izvolitvi (Veto) oporekati. Avstrija, ki je imela to pravico je bila svoje dotično pooblastilo podelila ranjkemu kardinalu Rauscherju, sedaj pa je neki ta posel izročila kardinalu Simoru, ki je pred odhodom v Rim s cesarjem in Andrassyem imel dalji razgovor.

Jeza Turkov nad Angleži.

Angleži že žanjejo sad svoje perfidne politike. Kakor je svet sumil, bili so Angleži največ krivi sedanje vojske. Znano je, da niso hoteli podpisati berlinske spomenice. Da je pa Turčija toliko poguma imela in odbila vse terjatve ter rajši pričela boj z močno Rusijo, kriva je tudi le Angležka. Mi smo koj iz začetka mislili in izrekli v našem listu, da angleška vlada Turčijo podpihuje, in tako so sodili ruski in mnogi drugi listi. Zda se je pa jasno pokazalo, da se nismo motili. Poročevalec angleškega Turkom neprijaznega lista „Daily News“ bil je te dni pri Server paši, turškemu ministru zunanjih zadev, in ta mu je take pravil, da lahko vsa Evropa ostrmi nad njegovimi besedami. „Jaz sem bil zmirom za angleško politiko“, je rekel Server paša, „in za zvezo z Angleži. Pa zdaj sem vnet za Ruse, zdaj sprejemem rusko politiko in rusko zvezo. Zda sem bolj Rus, ko Rusi sami. Angleži so nas ogoljufali, so nas k vojski podpihovali, in potem na cedilu pustili. Oni so vse naše nesreče krivi! To je žalostno, to je žalostno! Le povejte vašim rojakom, da sem jaz to rekel, jaz Server paša, in da bom to po končanji vojske s pismi dokazal!“ Takó in še ostreje je govoril turški minister angleškemu poročevalcu. In ko je bil ta pogovor v „Daily News“ objavljen, rekel je lord Dizraeli v zbornici, da je to nesramna laž in tudi Musurus paša je lord Derbyja pooblastil, da naj temu odločno oporeka. Bomo videli, kaj bo potem, kedar bo Server paša dotična pisma objavil.

V obče se pripoveduje, da so Turki na Angleže silno razkačeni, in če je to vse res, da so jih Angleži podpihovali in jim pomoč obetali, potem se Turki po pravici jezé, kajti, koliko nedolžne krvi je teklo od obeh strani samo zaradi tega angleškega podpihovanja!

Zda pa Turki nečejo nič slišati ne o Angležih, ne o drugi Evropi, ampak najrajši bi z Rusom prijateljstvo sklenili. Nekteri listi že pripovedujejo, da je rusko-turška zveza že narejena. Se vé da si ne smemo misliti te zveze takó, da bi Rus Turku zdaj kristjane in Slovane zopet prepustil; ne, Turek mora odstopiti vse krščanske dežele in dale se jim bodo krščanske vlade. Pa Turku ostanejo še dežele v Aziji, kjer pravi Turki stanujejo in kjer je le malo kristjanov. Če hoče Turek s tistimi deželami ruski zaveznik biti, v tem ni nič škodljivega, ampak v tem le vidimo popolno in sijajno zmago ruske diplomacije. Na Angležih pa se vresničuje vnovič pregovor:

„Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.“

Angleži so bujskali Turke na Ruse, da bi ti namesto njih Rusa prav našeškali, in bi bil njihovi rival (Rus) ponižan ali oslavljen, ne da bi to Angleže kaj krvi in truda stalo. Zda se pa obračajo ravno tisti Turki zoper Angleže, in že se govori o tem, da hočejo Turki v Aziji toliko nazaj pridobiti, kolikor so v Evropi zgubili, hočejo namreč Angležem vzeti mohamedanski del vzhodne Indije. Za Turke bi bilo to prav lahko; ker Angleži imajo v Indiji le malo vojske, in če jo hočejo pomnožiti, morajo pomoč daleč po morji dovaževati; Turki pa imajo tje veliko bližej in indijski mohamedanci bi Turke prav z veseljem sprejeli, ker so angleške vlade že zdavnaj siti. Rusija bi v to privolila, ker je sultan takó že na pol vazal ruskega cara, in kar bi Turki pribojevali, prišlo bi posredno pod rusko oblast. Zares čudno se reči razvijajo, in se končajo tako, kakor nihče ni poprej mislil. Rusija žanje take vspehe, kakoršnih se morda še sama ni nadejala, in celó njen ljuti zovražnik Turek, ponuja jej prijateljstvo! Turek ne misli na maščevanje nad Rusijo, katera mu je bila poštna sovražnica, ampak huduje in grozi se nad Anglijo, katera se je skazala lažljivo in pogubno prijateljico, ter v odločilnem trenutku ni hotela ali si ni upala pomagati „prijatelju“ Turku, katerega je prej k boju navduševala. Turek si pač misli, kakor drugi ljudje: „Boljši je odkrit sovražnik, nego hinavsk prijatelj.“

Z bojišča.

Po dogovoru premirja so Turki 8. t. m. izpraznili Vidin, Ruščuk, Silistrijo, Belgradžik, vtrjeno črto pred Carigradom in Erzerum. Rusi so zaseli Čataldžo. Železnice so se zopet odprle in izvaževanje žita in živeža iz Rusije v vnanje dežele se je dovolilo. Turčija pa je odpravila blokado črnega morja.

Angleško brodovje ni prišlo v Carigrad, ker mu Turška vlada ni hotela dovoliti prehoda skoz Dardanele. Ker je Angleška namevala svoje brodovje poslati v Carigrad, naznanil je knez Gorčakov vnanjim vladam, da so to pravico zahtevale tudi druge države in da je tudi del ruske vojske z enako nalogo v Carigrad namenjen, da namreč brani kristjane pred silovitostmi Turkov.

Sultan je velikega kneza Nikolaja povabil, da naj za nekaj dni pride v Carigrad.

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. februarja.

Avstrijske dežele.

Volitve za deželni zbor se bodo v Šleziji vršile 26. in 28. marca, na Štajarskem pa menda 12., 16. in 18. marca.

V ogerskem zboru je Csernatony vlado vprašal, kaj misli storiti, če Rusi zasedejo Carigrad. Poslanec Simonyi je med tem glasno rekel, da naj Andrassya obesijo; predsednik teh besedi ni slišal, ko jih je pa bral v stenografičnem zapisniku, pokaral je 11. t. m. predzuega govornika.

Vnanje države.

Caribaidi je prav nevarno zbolel in bode najbrže šel za svojima drugoma Lamar-more in Viktorjem Emanuelom.

Domače novice.

V Ljubljani 14. februarja.

(Podobice sv. očeta **Pija IX.**) prav lično kolorirane se dobivajo po 10 krajcarjev

v knjigarni O. Klerr-ove vdove na Starem trgu v Ljubljani in bodo morebiti marsikomu dobro došle, da bode imel mal spominek na sv. očeta. V ravno tej knjigarni dobiva se tudi večja olnata podoba Pijeva na platnu razpeta, ki je prej veljala 10 gl., sedaj po 4 gl., in bi bila zlasti lep kinč za katoliška bralna ali politična društva in čitalnice.

(Cerkveno opravilo po ranjchem papežu Piju IX.) se v Ljubljani vrši po zadnji objavljenej programu. V torek ob 1/2 8. ure je veliki zvon naznanjal smrt papeževo po vsih farnih cerkvah ljubljanskih, včeraj se je ob 8 uri pričelo povsod zvonjenje, ob 9. uri so bile bile ob 10. pa črna sv. maša, katero so darovali preč. knez in škof sami. Ljudstvo je premalo zvedlo za slovesnost, sicer bi se je bilo vdeležilo veliko več. Med odličnejšimi deležniki bil je tudi mestni župan z nekaterimi mestnimi vravniki. Danes mašujejo ob 10. uri stolni prošt Zupan, jutri pa zopet mil. škof sami, ki so k tej slovesnosti povabili tudi vrade. Na deželi bode kakor v Ljubljani zvonilo skoz tri dni prihodnjega tedna, en dan pa naj bo slovesna črna sv. maša z „Libero“. Tudi mora v teh treh dneh vsaki duhovnik enkrat maševati za ranjkega Pija in pri litanijah se ima izpustiti molitev za papeža ter moliti za izvolitev novega (pro eligendo ex missali). Za izvolitev novega papeža naj se tudi v nedeljo (Septuagesimae) po vseh cerkvah, kjer to o pravem času zvedo, mašuje (missa votiva pro eligendo summo pontifice ex missali, colore rubro) in eno uro pred sv. mašo naj se izpostavi sv. Rešno Telo. Kjer bi pa tega o pravem času ne zvedli, naj se ta maša opravi v nedeljo Sexagesimae, če bi dotlej novi papež ne bili izvoljeni. Če bi bila pa volitev že dovršena, naj se ta maša izpusti in naj se poje zahvalna pesem. Tudi naj se ljudem razloži v pridigi pomen žalovanja po Piju IX. in potreba molitve za srečno izvolitev novega višjega glavarja.

(Matica) je imela včeraj občni zbor, kterege se je vdeležilo okoli 50 udov. Natančneje poročilo prihodnjici.

(Popravek). V spisu „Kaj bo pač zdaj?“ v zadnji številki „Slovenca“ ostali so trije prav grdi tiskovni pregreški. V 1. vrsti 3. predala od zgoraj mora stati: „Bog nas obvaruj itd.“; v 14. vrsti: „ko narod narodu žuga maščevalni pogin“ (ne pogum), v drugi vrsti od spodaj svetopisemskega ne svetepesemskega in v predzadnji vrsti „crux de cruce“ ne cruxeruce.

(Konfisciran) je bil v torek „Slov. Narod“ zaradi članka o volitvah za deželni zbor na Štajarskem in Koroškem.

Razne reči.

— Kamniška narodna čitalnica napravi v nedeljo dne 17. t. m. veselico s sledečim programom: 1. Medeni tedni, veseloigra v 1 dejanji in Po plesu pozabljeni ali „Četrta ura po polnoči“, šaloigra v 1 dejanji. 2. Ples, pri katerem bo svirala vojaška godba. Vljudno se vabijo vsi častiti gg. udje k obilnej udeležbi ter naj blagovole sponobne neude seboj pripeljati. Začetek ob 7 1/2 uri zvečer Odbor.

— Ogenj. Iz Mokronoga se nam piše V petek 8. t. m. zvečer krog 7. ure nastal je ogenj v nekem dimniku. Ker se je to kmalo zapazilo in so bili ljudje koj pri roki, se je ogenj hitro zadušil in pogasil, in ni naredil posebne škode. Nevarnost je bila velika, ker je tikoma zraven slamnata streha.

Na Avstrijsko-Ogerskem in Nemškem je zavarovan

Wilhelm-ov

protiprotinski, protirevmatični

čaj za čiščenje krvi

kot

pozimsko zdravilo,

ktero so

kot edino zanesljivo zdravilo za čiščenje krvi spoznali, preiskali in rabili: c. kr. vladni svetovalec in prvi učilni profesor dr. E. Fenzl, vodja botaničnega vrta na Dunaji itd. itd., prof. Oppolzer, dr. Van Kloger v Bukarešti, dr. Rust, na Dunaji, dr. Röder na Dunaji, dr. Johannes Müller zdravniški svetnik v Berlinu, dr. zdrav. A. Groyen v New-Yorku, dr. Raudnitz na Dunaju, dr. Heas v Berlinu, dr. Lehmann v Wiesenburgu, dr. Werner v Vratislavu, dr. Mallich v Grubisempolji; praktični zdrav: Hilger v Nachlingu, Russeger v Abteuau, Truchholz v Marzalyu, Janković v Nakofalvi, in mnogi drugi zdravniki

1. pri revmatičnih napadih,
2. pri protinu,
3. pri trebuš. napadih pri ljudeh, ki veliko sedé,
4. pri raztegnjenih in zagnjetenih jetrih,
5. pri spuščajih zlasti lišajih,
6. pri sifilitičnih boleznih,
7. kot pripravno zdravilo pri rabljenji mineralnih voda zaradi omenjenih bolezni.
8. namesto mineral. voda pri omenjenih boleznih.

Edino pravega izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchen-u.

Zavitek za osemkratno rabo, po ukazu zdravnikovem pripravljen, s podukom, kako se rabi, v raznih jezicah stane 1 gl., kolek in zavijanje 10 kr.

Svarilo. Vsakdo naj se varuje pred ponarejenim čajem, ter naj zahteva vselej edino le „Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi“ (Wilhelms antiarthritisches antirheumatisches Blutreinigungsthee), ker so čaji, ki se nahajajo samo pod imenom protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi samo ponarejene reči, ki naj se nikar ne kupujejo.

Da je za p. i. občinstvo priličneje, prodajajo pravi Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj ti le gospodje:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: Jos. Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mittlbach, lekar; v Borgu: Gus. Bettanini, lekar; v Bruku na Muri: Albert Langer, lekar; Bozenu: Franz Waldmüller, lekar; v Bruneku: J. G. Mahl; v Belovaru: Rud. Svoboda, lekar; v Briksenu: Leonh. Staub, lekar; v Plibergu: Jan. Neusser, lekar; v Celji: Baumbachova lekarna in Fr. Rauscher; v Korminu: Hermes Codolini, lekar; v Kortini: A. Cambruzzi; v Densch-Landsbergu: Müllerjevi dediči; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekar in Jož. Gobetzky, lekar; v Fürstenfeldu: A. Schreckenfux, lekar; v Frohnleitenu: Blumauer; v Brežah: O. Rausheim, lekar in A. Aichinger, lekar; v Gorici: A. Franzoni, lekar; v Gradcu: J. Burgleitner, lekar; v Guttaringu: S. Vatterl; v Grubišnem polji: Jos. Malich; v Gospiču: Val. Vovk, lekar; v Grafendorfu: Jos. Keiser; v Mohorju: Jos. M. Richter, lekar; v Hallu (na Tirolskem): Leop. pl. Aichinger, lekar v Judenburgu: F. Senekovič; v Innichenu: J. Stapf, lekar; v Jmstu: Vilh. Deusch, lekar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekar; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekar in J. Benič; v Celovcu: Karl Klemenčič; v Kindsbergu: J. Karinčič; v Kapfenbergu: Turner; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kranji: Karl Šavnik, lekar; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekar; v Leobnu: Jan. Peferschy, lekar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Metliki: Alfred Matter, lekar; v Mürszuschlagu: Jan. Danzer, lekar; v Muravu: Jan. Steyrer; v Mitrovici: A. Kerstenovič; v Malsu: Ludvig Pöll, lekar; v Neumarktu (na Štajarskem): Karl Mally, lekar; v Otočcu: Edv. Tomaj, lekar; v Mozirji: Jan. Tribuč; v Ptujcu: C. Girod, lekar; v Petervaradinu: L. C. Junginger; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar; v Roveredu: Rihard Thales, lekar; v Rottenmannu: Franz X. Illing, lekar; v Samoboru: F. Schwarz, lekar; v Šebeniku: Peter Beros, lekar; v Štrasburgu: J. V. Corton; v Št. Vidu: Julian Rippert; v Radgoni: Cezar E. Andrieu, lekar; v Stainzu: V. Timoušek, lekar; v Zemunu: D. Jovanovičev sin; v Splitu: Venatio pl. Grazio, lekar; v Schlandersu: B. Würstl, lekar; v Trstu: Jak. Seravallo, lekar; v Tridentu: Ant. Santoni; v Trebižu: Eug. Eberlin, lekar; v Belaku: Math. Fürst; v Vukovaru: A. Kraicsovics, lekar; v Vinkovcih: Fridr. Herzig, lekar; v Varaždinu: dr. A. Halter, lekar; v Slovenjem gradcu: Jos. Kallgarič, lekar in g. Kordik, lekar; v Slovenski Bistrici: Adam pl. Gutkovski, lekar; v Senji: Jos. Accurti, lekar; v Zadru: B. Andravič, lekar; v Zlataru: Jan. Pospšil, lekar. (2)

Pozor!

Lastniki J. Bittner-jeve lekarne v Glognitz-u si prizadevajo v svojih za slepljenje p. i. občinstva osnovanih oznanilih razširjati vero, da je od njih pod imenom: „Julij Bittnerjev Schneeberts Kräuter-Allop“ prodajani izdelek pravi in skoz dve desetletji skušeni Schneeberts Kräuter-Allop.

Ne more mi biti vse eno, da si nenavadno vspehe, ki sem jih s svojim Schneeberts Kräuter-Allopom pri pranih in pljučnih boleznih dosegel, tako čudno in tako drzno drugi prisvojujejo, in štejem si v dolžnost, sklicevaje se na izjavo občinskega zastopa v Glognitzu od 27. januarja l. 1855 sem edino izdelujem pravi Schneeberts Kräuter-Allop, da se to zdravilo v pojasnilo in svarilo p. i. občinstvu od 1. januarja l. 1876 sim prodaja edino le pod imenom

Wilhelm-ov Schneeberts Kräuter-Allop,

in da se edino pravi dobiva le pri meni ali pa pri mojih v najbolj razširjenih listih naznanjenih založnikih.

Dalje opominjam p. i. občinstvo tudi na to, da naj izločno zahtevajo, ako ga potrebujejo

Wilhelm-ov Schneeberts Kräuter-Allop.

Izvirna šaša velja 1 gl. 25 kr., in se dobiva le pri izdeljatelju

Fr. Wilhelm-u,

lekarničarju v Neunkirchen-u v Dolenjem Avstrijskem.

Zavijanje se zaračuni 20 kr.

Pravi Wilhelm-ov Schneeberts Kräuter-Allop prodajajo samo gospodje, ki ga dobivajo od mene:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: J. A. Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mittlbach, lekarničar; v Bozenu: F. Waldmüller, lekarničar; v Borgu: Jos. Bettanini, lekarničar; v Bruneku: J. G. Mahl; v Briksenu: Lenard Staub, lekarničar; v Celji: Baumbach-ova lekarna in Fr. Rauscher; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekarničar; v Frohnleitenu: Vincenc Blumauer; v Brežah: Ant. Aichinger, lekarničar; v Feldbachu: Jos. König, lekarničar; v Gospiču: Val. Vovk, lekarničar; v Glini: Ant. Haulik, lekarničar; v Gorici: A. Franzoni, lekarničar; v Gradcu: Wend. Trnkoczy, lekarničar; v Hallu na Tirolskem: Leop. pl. Aichinger, lekarničar; v Inšpruku: Franc Winkler, lekarničar; v Innichenu: J. Stapf, lekarničar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekarničar; v Jaski: Aleks. Heržič, lekarničar; v Celovcu: Karl Klemenčič; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekarničar; v Koprivnici: Maks Werli, lekarničar; v Kranji: Karl Šavnik, lekarničar; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kindbergu: J. K. Karinčič; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekarničar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Meranu: Wilh. pl. Perunwerth, lekarničar; v Malsu: Ludv. Pöll, lekarničar; v Muravu: Jan. Steyrer; v Ptujcu: C. Girod, lekarničar; v Petervaradinu: R. Deodattovi dediči; v Radgoni: Cezar E. Andrieu, lekarničar; v Roveredu: Rihard Thales, lekarničar; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekarničar; v Trstu: E. Zanetti, lekarničar; v Belaku Ferd. Scholz, lekarničar; v Vukovaru: A. Kraicsovics, lekarničar; v Vinkovcih: Fridr. Herzig, lekarničar; v Varaždinu: dr. A. Halter, lekarničar; v Slovenjem gradcu: G. Kordik, lekarničar; v Zadru: V. Andravič, lekarničar. Kdor hoče prevzeti zalogo, naj se pisмено obrne do mene. (2)

Neunkirchen pri Lunaju (na Dolenjem Avstrijskem). **Franc Wilhelm**, lekarničar.

Telegrafične denarne cene 13. februarja.

Papirna renta 62.90 — Sreberna renta 66.15 — Zlataranta 73.80. — 1860letno državno posojilo 110.50 Bankine akcije 803 — Kreditne akcije 225.25 — London 119.20 — Srebro 103.90. — Cea. kr. cekini 5.58. — 20 frankov 9.54 1/2.

Priporočilo in svarilo.

Podpisani priporočam svojo bogato zalogo izvrstnega specerijskega blaga po naj nižji ceni, in ob enem p. n. občinstvo svarim, naj se ne da motiti po komiju Vencelj-njeveji filiale v Domžalah, kateri po cesti za ljudmi leta in jih za koše k sebi vlačí.

V Domžalah meseca februarja 1878.

Bartolo Lukan,
trgovec.

(1)